

NO TOTA LA CULPA ES DEL PETROLI

Durant molts anys, l'Església es va aferrar a la conservació del llatí en els seus actes i celebracions, segurament a compte de l'aura de misteri convenient per mantenir el poble a una certa distància, per a evitar —com si diguéssim— que es fiqués massa en qüestions de les quals se suposava que no n'havia de fer res.

La Medicina va seguir aquesta sàvia tàctica (vull dir: la d'un llenguatge incomprensible per al profà) per les mateixes raons, perquè hi ha coses que el malalt val més que les ignori. Quan el metge topa amb un caràcter fort i sencer, sorgeix la dramàtica figura del pacient que reclama: «Doctor, vull saber tota la veritat!», el qual vol dir que cal deixar de banda les expressions erudites i explicar amb paraules corrents i col·loquials de quin mal s'ha de morir.

L'Economia ha heretat (i de quina manera!) la tendència de guardar les distàncies, sobretot quan és exercida per tècnics oficials. Sense recórrer al llatí, cosa que seria massa vista, ha anat espigolant de l'idioma mots poc usats, ha inventat un estil inescrutable i ha arribat al virtuosisme de poder donar llargues explicacions i servir-nos articles molt extensos sense que entenguem absolutament res. Em refereixo, és clar, als llecs, als qui no coneixen el secret, entre els quals tinc el disgust de comptar-me. Aquesta estratègia sagaç, ajudada per un sistema estadístic ple de cops de cor i d'inspiracions creadores, amb la veritat com a teló de fons purament ambiental —invisible per al públic— ens té anestesiats a tots, amb la pietosa finalitat d'evitar-nos sofriments innecessaris.

Es probable que tant l'Església, com la Medicina, com l'Economia hagin obeït al mateix propòsit d'inculcar-nos la idea que allò que cal és tenir fe i mantenir-se allunyat de les camises d'onze varees. El mal és que tot fa el seu curs a desgrat de les paraules i sempre ve un moment que la batzegada avisa, passen els efectes de l'anestèsia i ens fibla la ferida. Els interessats perden l'interès i es tornen escèptics: si els diuen que són feliços sense l'aportació de proves, sense demostracions pràctiques, acaben per no creure-s'ho.

En qüestions econòmiques, el xoc entre la fantasia i la realitat és considerable. Quan ens diuen, per exemple, que la pesseta és una moneda forta i que ha estat admesa en el club de les monedes prestigioses, ens passa que la sentim llanguir a les nostres butxaques i ens és impossible abandonar-nos al bressoleig de les il·lusions. La pesseta se'n va fonent als dits, perd substància, s'aprima d'una posta de sol a l'altra. No calen gaires esforços de memòries per a establir comparances i paral·lelismes: la gent recorda aquelles peces d'alumini (o metall semblant) de cinc i de deu cèntims que, de cop i volta, ens vam adonar que ja no servien per a res i feia nosa portar-les al damunt. Les deixàvem en un pot, en una capsa de llauna, en un racó de calaix, sense intencions d'estalvi, esperant —en el fons del fons— que desapareixerien discretament, sense engavanyar-nos més. Després, vingué el torn de les monedes de dos rals, amb o sense forat al mig, que van perdre la lluita al carrer i també van quedar-se a morir a casa. I ara... No voldríem pas espantar la pesseta (que prou esverada deu estar), però va camí del pot i de la capsa de llauna, empentjada per les peces de duró, que prenen lloc a la cua i ja ens tenen ben preocupats.

I el bo del cas és que aquest decandiment s'origina a rel d'una exultació, de l'alegria industrial i mercantil d'apujar els preus. No es pot pas ignorar que la puja obeeix a poderoses causes reals, però és inevitable sospitar que els negociants, a l'hora del recolliment i de fer números, caiguin en el principi de sagnar-se en salut i es lliurin a comptes com ara aquest: «Això ho hauríem d'apujar quatre pessetes per unitat, però la prudència aconsella cobrir-se. Ho posarem a vuit i, per arrodonir-ho, millor encara a deu pessetes». Hi ha, també, els previsors que veuen venir els esdeveniments i davant el rumor de la pujada dels preus més alts, segurs que si es confirmen els pronòstics, quan plogui sobre mullat hi guanyaran una mica més. De moment, els càlculs són feliços i hi ha la perspectiva d'uns balanços molt favorables, sobretot si, a qui correspongui, li surt a dretes la sensata política de contenir els salaris.

Però és allò que dèiem abans: la realitat fa el seu curs i la gent arriba al límit de les seves possibilitats, deixa de comprar tal o tal altra cosa, de primer prescindint del que té com a superflu, però de mica en mica va retallant d'ací d'allà fins que arriba al capítol de les coses que fan de mal prescindir. Les vendes baixen espectacularment, amb gran espant del comerç i de la indústria; aleshores sorgeix el fantasma de la crisi i, amb ella, el treball finíssim, de punta de coixí, dels economistes de planta que tenen la missió de pintar amb purpurina daurada una píndola cada vegada més gran. Honradament, he de reconèixer que en termes generals he fet una exposició d'aficionat i que un tècnic en la matèria (suposant que no se li escapés això, el rau-rau persisteix, no puc evitar el recel de creure que omnipotents el riure) em doblegaria amb arguments de molta consistència. No obstant això, el rau-rau persisteix, no puc evitar el recel de creure que omnipotents sistemes s'ocupen, en aquest precís instant, de buscar les explicacions justes, les xifres més expressives i els organigrames més vistosos perquè poguem continuar sense entendre-hi res. O, almenys, fent-ho veure, una actitud que també ajuda molt a que tot segueixi igual.

PERE CALDERS